

DOEL gericht LEVEN

Zegenen

Bijbelstudie: 1 Petrus 3: 8-16

Groiegroepen C.G.K. Groningen
Seizoen 2004/2005, nr. F

Doel van dit gesprekspapier

Kennis nemen van het bijbelse begrip “zegenen” en nadenken over het toepassen daarvan in ons leven.

Gebed

Ontmoeting met elkaar

- ☛ Een gezin komt naar onze gemeente over. Ze hebben nogal nare ervaringen gehad. Een gemeentelid van onze kerk zegt: “Ik begrijp wel dat het moeilijk is, maar het is toch belangrijk om de leden van de gemeente die je hebt achtergelaten te zegenen”.

Wat vind je van die reactie van dit gemeentelid? Waarom?

Inleiding

In de Bijbel zijn woorden meer dan klanken. Het hebreeuwse “dabar” kan zowel met “woord” als met “daad” vertaald worden. In het woord ligt kracht besloten. Dat geldt ten volle voor het woord van God: Hij spreekt en het is er (Psalm 33: 9; zie Genesis 1). Als God zegent (of vervloekt), dan wordt die zegen (of vloek) werkelijkheid. Als een mens in opdracht en met volmacht van God een zegen of vloek uitspreekt dan geldt hetzelfde. We moeten hierbij vooral denken aan de taak van profeten en priesters.

De duivel is de “aap” van God (aapt alles na). In het heidendom wordt met alle mogelijke middelen geprobeerd om krachten te mobiliseren ten goede of ten kwade. Ook daar kent men de kracht van het woord. In Bijbelse tijden, maar ook in de kerkgeschiedenis komt dit als “bijgeloof” (niet zonder kracht, maar vanuit een andere bron....) op het volk van God af. Het omgaan met zegen en vloek kan heidense trekjes aannemen, zie b.v. Richteren 17: 1-3. Wanneer er iets gestolen was vervloekte men de dader. De vloek zou dan de dader achtervolgen en hem schade toebrengen. Uit angst dat de vloek hem treffen zou gaf Micha het gestolen geld terug en zegende zijn moeder hem om haar vloek te neutraliseren. Vergelijk Numeri 22-24.

Vanuit het besef dat alleen God over goed en kwaad beschikt komen we de zegen in de Bijbel vaak tegen in de vorm van een gebed of een wens. Als de oosterling iemand begroet, dan klinkt daarbij zo’n zegenwens, b.v. sjaloom = vrede, in de zin van het heel-zijn van alle verhoudingen. Zie ook Ruth 2: 4. Het werkwoord zegenen kan daardoor zelfs de betekenis van “groeten” hebben. Wij kennen dit nog in de vorm van de groet aan het begin van de kerkdienst (b.v. 1 Corinthiërs 1: 3). Omdat deze groet namens God wordt uitgesproken gaat het in dit geval om meer dan een wens (het werkwoord “zijn” ontbreekt in de grondtaal)!

Zegenen is dus allereerst het werk van God zelf (zie b.v. Genesis 1: 28; 2: 3; 9: 1v; 12: 2v). De HERE geeft zijn zegen ook door de bemiddeling van mensen (zie b.v. Genesis 14: 19v; 27: 27-29; 49: 1-28). Soms treffen we daarbij de ceremonie van de handoplegging aan (b.v. Genesis 48: 13-15). Hierin ligt de gedachte van de “overdracht”: de zegen die van God komt wordt doorgegeven en op iemand gelegd. De uitgebreide handen waarmee de priesters (en later predikanten) het volk zegenden hebben dezelfde symboliek, maar dan m.b.t. een groep mensen.

Zegen en vloek hebben betrekking op voorspoed en tegenspoed in het aardse leven: vruchtbaarheid, veiligheid, welvaart, succes, eer, geluk etc. Maar het blijft daar niet in steken. Het al of niet delen in de gunst en de gemeenschap van God vormt de eigenlijke kern. Daarom is zegen nooit los van God verkrijgbaar.

Zegen en vloek hangen af van de verhouding tot de HERE. Het gaat om gehoorzaamheid en liefdevolle overgave aan Hém. Vergelijk Deuteronomium 7: 7-16, 11: 1-28 en 30: 1-10.

In de samenkomst van Gods volk wordt “Gods Naam op de gemeente gelegd”. De Naam van God wil zeggen de inhoud van zijn wezen, alles wat Hij van zichzelf bekend heeft gemaakt: “Ik ben erbij om jullie te helpen”. Deze taak is aan de priesters opgedragen (Numeri 6: 22-27). Ook leiders als Mozes, Jozua, David en Salomo zegenen in bepaalde situaties het volk, maar het wordt al meer een taak voor de priesters, geassisteerd door de levieten. In de synagoge mag de zegen alleen door een priester worden uitgesproken, anders klinkt de zegenbede (de HERE zegene *ons*). De kerk heeft deze gewoonte overgenomen, al kun je je op grond van het Nieuwe Testament afvragen of dit juist is (priesterschap van alle gelovigen).

Op vrijdagavond (sabbat) na de samenkomst in de synagoge worden de kinderen thuis gezegend door de ouders. De kinderen komen één voor één naar voren, en vader én moeder leggen beide handen op het gebogen hoofd van hun kind. Daarbij klinkt bij de jongens “God late u worden als Efraïm en Manasse”, bij

de meisjes “God late u worden als de aartsmoeders Sara, Rebekka, Rachel en Lea”. Vervolgens worden daar in eigen bewoordingen persoonlijke dingen aan toegevoegd. Velen sluiten af met de priesterzegen: “God zegene u en behoede u. God late zijn aangezicht naar u stralen en geve u zijn genade. God wende zijn aangezicht u toe en verlene u vrede.” (naar rabbijn De Vries, Joodse Riten en Symbolen)

In Hebreeën 7: 7 staat dat het mindere door het meerdere gezegend wordt. Deze woorden hebben als doel de positie te tekenen van Melchisedek door wie Abraham zich laat zegenen. Het was wel de gebruikelijke gang van zaken, maar in de Joodse wereld is dit als voorschrift onbekend. Dat moeten we er in christelijke kring ook maar niet van maken.....

Het antwoord op de zegen van God is het “zegenen” van de HERE door het volk. Het woord zegenen heeft dan de betekenis van “met dankbaarheid erkennen van God als bron van alle zegen”: Hem loven en prijzen. Zo klinkt het in de liturgie van Israël en de kerk (vergelijk b.v. Psalm 18: 47; 2 Corinthiërs 1: 3; 11: 31). Bij de maaltijd was het de gewoonte om de “zegen” of “dankzegging” uit te spreken (Mattheüs 14: 19; 26: 26). Dit was de dankbare erkenning van God als Gever van het voedsel en alle andere zegeningen.

De grootste zegen bestaat uit het ontvangen van Christus. In Hem ontmoeten we Gods genade voor mensen die dat op geen enkele manier waard zijn of dat zouden kunnen verdienen. God heeft een tegen Hem opstandige wereld lief (Johannes 3: 16) en zoekt het verlorene (Lukas 15). Dit houdt voor volgelingen van Christus de opdracht in om die zegen door te geven, ook naar diegenen toe van wie men vijandschap ervaart: “Zegent wie u vervloeken” (Lukas 6: 28), “Zegent wie u vervolgen” (Romeinen 12: 14), beantwoordt kwaad en laster met zegen (1 Petrus 3: 9). Deze houding van christenen maakt diepe indruk, omdat het haaks staat op het denkpatroon van de wereld.

Het mooie van zegenen is dat je “het goede” van God wil doorgeven aan die ander, waarbij je aan God mag overlaten wat dat goede voor die ander precies moet inhouden.

Bezinning vanuit de Bijbel

📖 Lezen: 1 Petrus 3: 8-16 (vergelijk Spreuken 11: 23-27; 1 Corintiërs 4: 12-13; Romeinen 12: 14, 21)

1. Wat is er nodig om zegen te ontvangen en uit te delen?
2. Hoe breng jij dit in praktijk? Wat zijn je mooie ervaringen, wat vind je moeilijk?
3. Bespreek de stelling: “Als je vijanden moet zegenen, hoeveel te meer dan je vrienden!”

Gespreksvragen

4. Hoe ervaar je zelf de zegen die in de kerkdienst wordt uitgesproken?
5. Welke betekenis heeft in de kerkdienst de groet van God voor jou?
6. Heb je ervaring met andere vormen van zegenen, handoplegging etc.? Wil je daarover iets delen?
7. Sommige ouders zegenen hun kinderen voordat zij 's morgens naar school gaan. Wat vind je daarvan?
8. God “zegenen”: Hoe geef jij daar vorm aan?
9. “Zegenen” van degenen die jou kwaad hebben aangedaan is mooi als ideaal, maar vaak problematisch in de praktijk. Wat moeten we hiermee aan in onze eigen situatie?
10. “Zegenen” van wie je vervolgt is een bijbelse opdracht. Wat betekent dit voor ons gebed en meeleven t.a.v. de vervolgte kerk?
11. Bespreek de stelling: “Als een ouderling een eredienst leidt behoort hij de zegen als gebed uit te spreken”. Probeer argumenten voor en tegen te noemen.
12. Wat vind je ervan om een huis of een brandweerauto te (laten) zegenen (zoals in rooms katholieke streken wel gebeurt)? Motiveer je antwoord!
13. Ken jij vormen van omgaan met “zegenen” waarin je heidense trekjes ziet? Vertel!

Dankgebed en voorbede

Zingen

♫ Gezang 456

Zegen ons, Algoede,
neem ons in uw hoede
en verhef uw aangezicht
over ons en geef ons licht.

Stort, op onze bede,
in ons hart uw vrede,
en vervul ons met de kracht
van uw Geest bij dag en nacht.

Amen, amen, amen!
Dat wij niet beschamen
Jezus Christus onze Heer,
amen, God, uw naam ter eer!